

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Feria Qvinta. De Incerta Mortis Hora.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

Recordare igitur, Christiane, nouissima tua, & in aeternum non peccabis: memento mortis, oculisque patentibus eandem introspece. Imitare hic gallos gallinaceos, qui dum micas, & victum per terram sibi quaerunt, vnum duntaxat oculum terre affigunt, alterum in altum tollentes, qui quodammodo excubet, ne accipiter aut miluus improbitos praecipitet, & in aera abripiat. Hoc ipsum & te velim facere, Christiane, & vno tantum oculo mundum resque terrenas respicere, alterum vero semper vigilem custodire, qui nimirum in alterum mundum collimet, & videat num mors instet, quae te hinc violenter abripiat, ac depræderet. Lepores quoque natura pauidos a patris semper oculis dormire tradunt, ne fortassis a venatoribus, vel canibus praecipitentur. Et hoc tibi dictum puta, vt nimirum corpore dormiente anima excubet, quo nullum detrimentum accipiat: aduigilet, ne crudelis illa belatrix improvidum te opprimat: certo namque certius est, illam semel venturam, & omnibus esse necessario subeundam, nullique omnino parcere.

Tu vero bonitas infinita & aeterna, bonitas est qua omne bonum descendit, & dependet, oculos nostros aperi, simul & cor, vt sapius quam fecimus hactenus eiusdem meminisse, & ante oculos eam habere valeamus: sumus eheu! adeo caeci, insipientes, atque vitæ huius conseruandæ studiosi, vt omne studium sit, voluptates & ineptias festari, omnis nostra intentio perpetuas hic sedes figere, omnis denique actio in tuam offensam cedat. Ita siquidem mundo adhaerescimus, itaque eidem infixi & quodammodo insiti simus: vt nunquam in animum reuocemus, esse nobis ex eodem emigrandum, sed vitam perennem, immortalem & nunquam interituram, semitam nullo vnquam æuo terminandam, & corpus etiam corruptionis expers nobis polliceamur: aliasque huiusmodi vanitates, & chimeras nobis fingamus. In hoc autem tu nobis impera Domine, quo omnes ineptias deseramus, & omnes alias cogitationes, præter solam mortis, ex anima ablegemus: & cogitemus interdum, ac nobiscum dispiciamus

esse nobis, diuina lege, serius aut citius, moriendum, & legem hanc intiolabilem esse decretum irreuocabile, statutum cui nemo queat contradicere, & omnibus communem sententiam: communem dico, quod nullus ab eadem exemptus sit, non paruus, non magnus, non diues, non pauper, non nobilis, non plebeius, siue reges, siue inopes erimus coloni. Atque hæc vna cogitatio, ardentissime animarum nostrarum zelator, satis esse potest, qua ad te accedere, mundi delicias aspernari, & recta ad aeternam fidelitatem tendere possimus, in quam nos ingredi permittant, Pater, & Filius, cum Spiritu sancto, AMEN.

FERIA QUINTA.

DE INCERTA MORTIS HORA.

Partitio.

1. Quot incautos mors obruat.
2. De die hora de mortis incognita.
3. De aduigilatione ad horam.
4. De preparatione ad mortem.
5. De preparatione omissa cum exitis.

Memorare nouissima tua, & imprimis mortis horam incertam esse, & in aeternum non peccabu. Eccles. 7.

FIGVRA.

Balthasar Babyloniorum Rex sumptuoso Dan. 5. Optimatibus suis mille conuiuio instructo, cum temulentus præcepisset afferri vasa aurea & argentea, quæ asportauerat Nabuchodonosor pater eius de templo Ierosolymitano, vt ipse vna cum vxoribus & concubinis, & optimatibus ex iis biberet: atque inter conuiuandum & biuendum deos suos ferreos & lapideos laudaret, genioque liberalius indulgeret, & non nisi voluptates & lusus consecraretur, mortis & nouissimorum oblitus: ecce in eadem hora

apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulae regia. Tunc facies illius commutari, cogitationibus varijs cor lancinari, compages renum solui, & genua ad se invicem collidi cœperunt: nec mirum, fera enim parca ei instabat, quæ vultui insolitum illum pallorem totique corpori tremorem incusserat, mors scilicet: quæ eadem ipsa nocte nec opinantem oppressit, quippe qui in lecto confossus interit. Fuit hæc historia velut figura, & indicium, mortis horam semper esse incertissimam: & tum, cum superbire, regifice epulari, honores ambire, inceptite, lasciviæ & genio indulgere quam maxime proponimus, Nestores nobis annos vitamque summissimam promittentes: tum, inquam, vindicem illam & potentem æternæ iustitiæ manum, mortis decretum aduersum nos pronuntiare, ad feralem illam bellatricem nos sæpe incautos opprimere. Eius scilicet hora incerta est, semper nos proditorie inuadit: quique hodie longam sibi ætatē & annos plurimos pollicetur, hunc noctu mors violenter abripit, vitæque exuret. Hac de re hodiernam concionem instituere decreuimus, quam varijs conceptibus velut diuersis saporibus & condimentis condiemus: suggerat modo auxilium Spiritus, qui linguas infantrum facit disertas, & Virgo gloriosa precibus nobis suis, quibus apud Filium potest plurimum succurrat. Salutemus eam igitur, Gabrielis Archangeli verbis, dicentes:

A V E M A R I A.

I. Interrogatus olim Iphicrates Atheniensium dux, cur tempore pacis & inter populos societate coniunctos, excubias ageret, aciem explicaret, armâ expedita & milites paratos haberet, non secus ac si hostis tergo immineret, aut res in summo discrimine versarentur; respondit, nunquam non vereri, ne obruatut incautus & nihil minus cogitans, & tum dicere cogeretur, Non putabam instare periculum; quæ imprudentium esse solet excusatio, non vero hominis cordati

aut publicæ salutis curam gerentis. Et sane si tantam exercitus sui curam gessit dux gentilis: Christianum profecto par est non minori prudentia & cautione vitam dirigere, animæque exercitum ab omni periculo defendere.

Nam cum omnis homo instar ducis cuiusdam sit, & tot facultates, virtutes, meritaque in mundi huius castris sub signis habeat, inque continuis bellis & discrimibus vitam traducat (nam *vita hominis militia super terram*) denique tres semper hostes potentissimos, carnem, mundum, & diabolum tergo, mortem vero omnium crudelissimam lateri & capiti imminentem habeat: nunquam non excubet, vigiliis agat, in omnem partem circumspiciat, ac sese vadequaque aduersus insultus eius muniat necesse est, ne fortasse ex improviso obruatur, & vitam cum dedecore & infamia amittat.

Paulus, qui olim mundi castra secutus, Christi se deinde signis adiunxit, & inter summos duces locum meruit, ad hoc vnum nos potissimum hortatur, *Cum timore & trepidatione operamini vestram salutem*, ne incauti ab hoste obtuamini. Ipse etiam Redemptor noster Iesus, omnium princeps & vertex, Apostolis suis hoc etiam sæpenumero inculcauit, dicens: *Estote parati, quia nescitis diem neque horam*; quasi diceret, Nolite obsecro, Apostoli mei, indulgere somno, nolite indormiscere, oculos semper habere apertos, semper prompti & parati velut ad pugnandum statim: habetis enim hostem qui omnes inuadat, quique tum potissimum solet ingruere & imperum facere, cum ipsi quam maxime visum fuerit oportunitatem, & nos minime expectamus: adeo ut nec annum, nec mensem, nec diem, multo minus horam sciamus. An non igitur merito hæc horæ incertitudo pensanda est: & an non merito cauendum, ne ab hoste opprimamur?

Isboethi à stirpe Saul progenitus, cum olim in meridie præ astus vehementia in lecto iaceret in conclauis, & ancilla ostiaria somno obruta non excubaret, à duobus ficariis Baana & Rechab, in inguine percussus.

eussus interiit: factum siquidem tragicum & detestandum, sed quod nobis exempli loco sit: duos sicarios scelere infames, mortem & peccatum intelligo, tum, cum in vitæ nostræ meridie, id est, in flore ætatis fumus, cum in lectulum voluptatū ascendere proposuimus, & cum memoria: quæ est veluti ostiaria ancilla cordis, & actionum nostrarum obseruatix, somno oppressa jacet: corporis nostri domum subiugredi, vitamq; nobis nec opinantibus nefarie eripere.

Isa. 11.

Sampson, miraculum illud orbis, & victoris plurimis ac robore super æthera notus, cum in pellicis Dalilæ sinu incautus dormiret, nihil minus cogitans, ab hostibus ligatus est, excæcatus, ad mortem abductus, & cæsaries, in qua omnis fortitudo eius sita erat, detonsa. Denotat hæc allegoria, hominem, qui omnes inter creaturas velut quidam Sampson est, statim ut in voluptatum perfidæ huius Dalilæ, id est, carnis sinu mollioriter requiescit, & excubias non agit; incautum à morte opprimi, omni sensu priuari, mille cruciatibus velut vinculis quibusdam stringi, bonis spoliari, vitamque tandem amittere. Eheu! quæ igitur excubias? quæ vigilæ agenda sunt, ne ab hoste inopinate inuadamur?

Mors non nisi proditorie nos opprimit.

Ipsa porro mors, quamuis audax sit, ut quæ maxime, multumque de se præsumens omnes inuadat: nullum tamen nisi proditorie & incaute impetit, & insigne putat nullum locum nec horam indicasse. Si homines decipiat, exarmatos aggrediatur, deliberate inuadat, summam gloriam se consecutam existimat, & in eo maximas delicias sitas autumat. Hinc, ex consilio Redemptoris nostri, semper vigilandum est, & nullo non tempore & loco mors expectanda: *Estote parati, quia nescitis diem neq; horam.*

Matth. 24. & 25. Annibalis astutia.

Ferunt Annibalem, fulmen illud belli, & totius Italiæ terrorem, qui varijs bellis & cladibus victorem orbis populum attrinit, quam diu Scipionem Africanum sibi instare intelligeret, nunquam nisi armis circumdatum, & vigilantibus ducibus, dormiuisse, fuit hoc quidem barbari militis astus: quid-

ni & Christianorum esse possit lectio, qua discant, sibi quamdiu sciunt mortem in acie esse, & nullo non loco & tempore aduersus se conspirasse, nunquam nisi memoria armata, & in omnem partem dispositis excubijs, quæ eam adesse denuntient, esse dormiendum? Hinc Cicero in Catone Maiore: *Moriendum enim certum est. sed incertum an eo ipso die: mortem igitur omnibus horis impendentem timeas.*

Describit in Apocalypsi, sublimium ille & Cap. 2. arcanorum Dei mysteriorum interpretes Ioannes, prodigiosa quedam animalia, quæ plena erant oculis ante & retro. Scio quidem per hæc ipsa, varia, & quidem non infcite, designari: sed docemur his etiam, esse nobis horum animalium naturam imitandam, oculosq; omnem in partem circumferendos, ut videamus & aduigilemus, ne nos mors interdum ante, & alias à tergo adoriatur.

Esse igitur pleni debemus oculis, & quidem oculatissimi, ad omnes eius artes & virtutis detegendas, nosque ipsos à proditorie & fraudibus crudelis huiusce Amazonis tutos conseruandos: id est, debere nos mortis omni in loco, & omni hora, meminisse, ne ipsa nos improvidos adoriatur: atque ita fier, ne vnquam diuinam maiestatem peccando offendamus. Hoc porro consilium Sapientis est, dum ait: *Memorare nouissimam tuam. Et in æternum non peccabis:* porro verba hæc erunt quasi stadium, in quo hodierna decurret concio, & quidem in bigis: primo itaque ad oculum demonstrabo, quam incerta ipsa mortis sit hora, ac deinde quonam nos modo ad eandem præparari & disponi oporteat: in quo me confido vestra omnium expectationi abunde satisfacturum, modo linguis animisque faueatis.

Eccl. 7.

Principio igitur quemadmodum nihil in mundo morte est certius, ita eiusdem hora nihil etiam incertius. Hinc in Sermonibus suis Bernardus: *Nihil certius morte, sed nil incertius hora mortis:* perinde ac si diceret, De morte certissime disserere possumus, ac sine vilo errandi metu, cum eadem necessario omnibus & singulis impendat: at de hora eius,

G 3. eius,

eius, quis est qui quidquam certi asseruare audeat, cum de futuris contingentibus, caput nostrum superet, & à nostra cognitione nimium sit aliena? sibi ipsi hoc arcanum Creator referuauit, nullis id creaturis volens communicatum. Et quem admodum opera sibi quaedam singularia seruauit ad potentiae suae magnitudinem declarandam, quae aliis, quae in rerum natura agunt, negauit, ut imprimis ipsam creandi potentiam, quae infinitae atque omnipotentis cuiusdam virtutis est, & cui creaturarum humeri cedunt: ita quoque, ut scientiae eius amplitudinem perspectam haberemus, sibi vni arcanorum rerumque particularium cognitionem ac scientiam referuatam voluit, quam ceteris creaturis denegauit: & in primis ipsam cognitionem horae mortis. Ita namque id Apostolis Dominus declarauit, dum ait: *Non est vestrum, nosse tempora neque momenta, quae Pater posuit in sua potestate.*

Ahor. 1.

Et sane, ô Theologi, ipsa aeterna Dei sapientia plurima arcana nouit, quorum cognitionem sibi soli referuauit, hominibus eam denegando. Atque hinc Ecclesia in orationibus suis huic soli electorum & praedestinatorum cognitionem tribuit, *Deus, cui sol cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus*: quasi oraret, Omnipotens & omnisciens Deus, tu es sublimis & summus ille Philosophus, qui numerum ad aeternam beatitudinem destinatorum perspectum & cognitum habes, nos homines nihil sic scimus, ipsi quin etiam Angeli id ignorant, Seraphim hic velut in densis tenebris versantur, at tu solus & numerum nosti, & qui eiusdem numeri futuri sunt.

Idem omnino de mortis hora dicendum est, ac credendum, summi huius vitae & mortis arbitri esse, diem & horam eius nosse nostraeque momenta arbitrii sui trutina pensare. Hinc ipse de se in Apocalypsi: *Habeo clauem mortis & inferni: & Vates regius: Deus noster Deus saluus faciendi, & Domini domini exitus mortis*: illius est natura, mortis portas aperire, eiusque adyta penetrare, ut dies & horas & momenta sciat, homini vero janua haec semper oclusa est, & ita oclusa, nulli ut vnquam

Apoc. 1.
Psal. 67.

permisum fuerit eandem aperire, licet multi id sepius, & quidem anxie, à Deo postularint. Milites id ab eo contendit Psalmographus, ut nunquam clamare desierit: *Notum fac mihi P. sal. 38. D. mine finem meum, ut sciam quid desit mihi vita.* & alibi: *Quando facies de persequentibus me iudicium?* Vtinam, inquit, scirem Domine diem, qua de inimicis meis vindictam sumpturus sis, quando eos deleterus, cum meam mihi vitam terminum reuelare nolis. Noli nimium curiosus esse in arcanis Dei indagandis ô rex, desine secreta eius expiscari, illos namque articulos in scientiae suae sereniis, & archiuis cognitionis aeternae abscondit: litterae haec hominibus clausae sunt, & velut ferreo sigillo munitae.

Praeclaram huiusce rei figuram in Apoc. Cap. 1. lyphi detegimus. Vidit ibidem Ioannes librum septem signaculis munitum, & ita munitum, ut nemo in caelo, nec in terra, neque subtus terram eadem referare, aut librum potuerit inspicere. Quid autem, vestra sententia, liber hic designat, nisi ingens illud volumen diuinæ scientiae, in quod omnes secreta praedestinationis, extremi iudicii, horae mortis, aliorumque arcanorum articuli relati sunt: volumen, inquam, ita obferatum, & tot signaculis munitum, nullus ut vnquam in caelis Angelus, nullus in terra homo, nullus apud inferos demon eadem referare, aut, non dico, volumen legere, sed ne vel characteres illius, imprimis qui ad mortis horam spectant, nosse potuerit.

Nulla reuera vnquam creatura exstitit, Nullus vnquam in quantum pura & nuda creatura erat, quae quam ob mortis suae diem praescierit, nisi id illi Deus tus diem singulari quadam ratione reuelasset. Vnde praesciuit, Propheta Iob: *Numerus annorum incertus.* Boni si signus ille senecio Isaac quamuis iam totus in- lari Dei re- canuisset, oculique eius caligarent, mortis ta- uelatione. men horam ignorare se professus est: *Vides, si- Cap. 15. li mi Esau, quod sensuerim & ignor. in diem mor- Gen. 27. tis meae.* 4. Reg. 8.

Video deinde & Regem potentissimum anxium & sollicitum, quod horam exitus ignoraret, Benadad scilicet Regem Syriae: hic enim cum graui tactus esset agritudine, & scire vellet, num è morbo esset moriturus

turus nec ne, Principem militiae cum quatuor camelis, donarius & muneribus onustis ad Elisæum Prophetam destinavit, qui cum hac sollicitudine ac metu liberaret, certoque diceret, num sanitatem consequeretur, an vero ad patres suos apponeretur. Nullus igitur hanc horam novit, sed illa penitus incerta est, atque ideo semper metuenda & metuendo expectanda, ne improviso nos opprimat.

Mors hominibus potens admodum est.

Atque hac præsertim ætate: nunquam enim tanta mortis audacia fuit ad nos inuadendos, nunquam tanta eius ad nos prosternendos potentia, neque tanta eius unquam perfidia & vafrities ad nos subruendos, quanta modo. Fuit enim aliquando tempus, cum non nisi proprijs armis pugnaret, suoque tantum vernaculos in prælium adversus homines armarer, senectutem scilicet, morbos, & aliqua tantum violenta vel fortuita: nam bellum non nisi hinc inde in orbe sparsum erat, pestis non nisi post quadraginta annos & aliquando post centum redire consueverat, fames ut plurimum in arenis Africae aut Arabiae desertis grassabatur, nec ad Europæos tranare audebat. nemo quid esset apoplexia, ophthalmia, pleuritis, suffusio, inflammatio, quid parotides, nouerat: vix erat sermo de vlcibus, angina, synanche, podagra, tormentis iliorum, aliisque morbis & infirmitatibus. At modo liberis per omnia mors habentis grassatur, omnia dilicit & prosternit, variisq; accincta furis & malis, bello inquam peste, violentia, prodicione, nulloque dato otio aut inducijs, semper homines inuadere contendit. Atque ita fit, ut hora eius incerta sit, & nulli cognita.

Quod cum ita sit, semper vigilare oportet, & quotidie sese ad illam præparare, ut cum venerit, feliciter eius stadium decurramus. Sæpius hinc orando dicebat Dauid: *Benedictus Dominus qui quotidie prosperum iter faciat nobis Deus salutarium nostrorum* Visus mihi autem est hic rex precibus se ad iter hoc extremum munivisse, & pios viatores imitatus, qui

antequam in viam sese dedunt: precibus & orationibus iter Deo commendare consueverunt, atque ita omnes Christianos facere par est, & hoc ipsum est, quod prius de excubijs & vigilijs monui.

Refert Germanos Seneca, non mortem, *In epistola.* sed mortis genus timere solitos, quidni & hoc de Christianis dixerit? eos scilicet mortem non debere timere, sed genus mortis: ipsum enim mori nihil est, pueris & animalibus commune, at bene vel male mori, magni momenti est, & in id omnis nostra cogitatio ac studium dirigendum, de quo duobus his nos maxime sollicitos esse oportet. Magnum quidem est, ac plurimi faciendum bene vivere, at pluris adhuc, bene & laudabiliter mori. Sæpe numero enim fieri videmus, ut naues, quæ maris rabiem, & procellas jam feliciter euaserunt, ad littus misere nonnunquam allisæ, in ipso portus conspectu, cum in anchoris stare cogitant, naufragium patiantur: Multa enim arbores, quæ toto brumali tempore niues, & gelu sustinuerunt, & calidius in iurias contempsere, initio veris exarescunt. Idem prorsus animabus nostris contingit. Plures enim sunt, qui cum toto vitæ tempore innocenter & sancte vixerint, feliciter mundi huius oceanum enauigauerint, atque omnibus mundi tentationibus viriliter restiterint, & jam ad horam mortis velut ad portum peruenerint; quasi in alterius vitæ vere constitutæ, pereunt nihilominus, exarescunt, ac triste ac deplorandum salutis suæ naufragium faciunt. Quamobrem circumspiciendum est & attendendum antequam eo perueniatur, & ad tam periculosum iter paulatim animus præmuniendus: tela namque præuisa minus feriunt.

Mosonius Monachus, ut refert Maximus, *Maxi. c. 46.* cum interrogatus esset quidnam maximum ad bene moriendum momentum afferret, respondit: Vltimum semper sibi diem cogitando proponere. Quicumque igitur bene, & sancte mori desiderat, dudum antea de morte cogitet, eius sese memoria muniat, atque ita improviso eius.

eius impetu tutus erit. Redemptor quoque noster Iesus Christus, vtpote qui non ignoreret, quanti id ponderis esset, toties nos ad vigilandum & excubandum adhortatus est, monuitque; ne à morte inopinato opprimeremur: *Videte, vigilate & orate: spiritus enim quando tempus sit, & mox velut epihonema subnectit, Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate.* Et apud Lucam, *Vigilate itaque, omni tempore,* id est, vespere & mane, noctu diuque, in adol. sc:ntia, & senectute: mors enim nō dormit, sed nobis dormientibus vigilat. Confirmant id ipsū & duo Apostolorum verities, Petrus scilicet in sua Canonica, *vatres, s: brij estote & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret.* Sed quod ille de diabolo, cur non possimus nos de morte intelligere, quæ verā quædam diabolus est, semper nobis instans, & superimminens, vt nos deuoret & deglutiat? quam obrem vigilandum est. Multo vero clarius Paulus, *Vigilate, state in fide,* mors enim crudelis illa bellatrix aduersum vos conspirauit, & vestram perniciem molitur: O quam salutaria monita! quam salubria consilia! quam mortis hora incerta est.

Mortis hora incerta. Incerta inquam, adeo vt nullum ad moriendum præfixum & statutum tempus, nullum locum assignatum habeamus, nec in nostra sit voluntate domicilium eligere, in quo hoc debitum persoluamus. Sed vbi que locorum effera illa Parca sese ingerit, omnia loca sibi oportuna putat, & omne tempus idoneum stragi.

Ac velut ij, qui in foro criminali ad mortem condemnantur, non vno omnes tempore aut hora ad supplicium rapiuntur, sed singuli diuerso tempore: alij vero, vt latrones & ficarij, quos lictores captiuos abducunt, eodem quo capiuntur die: non secus quoque cum hominibus agitur, hominibus inquam, à longo jam tempore in persona Adami ad mortem condemnatis: omnibus enim vitæ huius horis aliquot ad supplicium rapiuntur: alij sub vespere senectutis, alij in meridie florentissimæ ætatis, alij summo mane & sub auroram vitæ, vt infantes lactentes, alij denique quamprimum vt esse inceperint, ef-

Christus sepius nos admonet, vt mortis meminisse-mus, & maxime eius incertitudinis.

Marc. 13.

Luc. 21.

1. Pet. 5.

1. Cor. 6.

Similitudo egregia.

se etiam desinunt, in ipsa nimirum matris aluo exstincti. O crudelitatem inauditam! o mortem amaram, & nimis incertam eius horam!

Ad quid enim toties in sacris litteris mundus tetro carceri & arctæ custodiæ comparatur? vt, *educ de custodia animam meam,* quæ Psal. 141. verba, qui de corpore intelliget non peccabit: equidem de mundi custodia ea malim intelligi. Vt nimirum hinc disceremus, esse nos in hoc mundo, velut in tetro aliquo carcere ad mortem condemnatos, sine vlla veniæ, indulgentiæ, aut misericordiæ spe, in quem nos diuina iustitia velut captiuos & reos cōpegit, suo omne tempore supplicio mortis afficiendos: non quidem omnes eodem, nec vno die aut hora, sed nos hodie, cras illos, vt vnus post alium successiue, sine vilo atatis aut honoris discrimine, nihil minus cogitans, & horæ ignarus, ad mortem & supplicium rapiatur. Ita namque id ipsa ostendit veritas dicens, *Vigilate, quia nescitis diem neque horam.* Matth. 24.

Sæpe mecum tacitus admiratus sum, cur Mors furi in sacris litteris mors furi comparata sit, (vn-comparata. de Paulus, *Veniet tanquam fur in illa hora*) cuius causam dum indagarem, optima mihi vtriusque videtur similitudo, & magna inter vtriusque affinitas. Fur enim nocturnus, non nisi dormientibus hominibus, eiusque aduentum non expectantibus, venire solet. Hunc imitatur & mors, ipsa enim prædatrix est & bonorum & honorum & ipsius etiam vitæ, sed quæ non nisi improvidos, & vitijs indormientes adorari solet. Docuit me hunc conceptū ipsius Redemptoris nostri schola, quæ ait, *si sciret pater familias, qua hora fur veniret, vigilaret vtiq; & non sineret perfodere domum suam.* Per furem hunc nocturnum mortem intelligit, quæ instar furis dum minime cogitamus corporis nostri parietem suffodit & destruit, quo vitæ nostræ thesaurum diripiat. Sane si nobis de die & hora cōstaret, vigilaremus haud dubie: sed hoc minime fieri potest, cum eiusdem hora incerta sit & penitus incognita. Scimus quidem statutum esse omnibus ho- Heb. 9. mini-

minibus semel mori, sed nescimus quando id futurum sit, hodie an cras, de die an noctu, hoc anno vel illo: dixit quidem Iſaias regi Ezechie, quod moreretur; *Dispone dormitua, quia morieris*, sed quo die aut hora id futurum esset non dixit, scimus quidem omnes esse nobis intra octogesima ad summum annum, aut sexagesimum moriendum, sed nescimus proſus quonam id anno futurum sit. An non igitur merito vigilandum, excubandum & quotidie in omnem partem circumſpicendum est. Dic mihi Christiane, si vrbi alicui potentissima excidium & strages certissimo post 6. aut 7. menses euentura prænuntiaretur, an non ciues omnes de die & nocte sedulo excubarent, ne fortasse incauti obrueretur. Cuius rei euident exemplum in ciuitate Ninive videre possumus. Vix enim Ionas iram Dei denuntiauerat, quin statim omnes tristi hoc nuntio percussis, rex simul & ciues, nobilitas eum plebe, precibus, ieiunijs, armisq; pœnitentiæ in manus sumptis, iram Dei conati sunt auertere, vrbemq; a periculo immunem præſtare.

Vos vero noui Ninivite, noui Assyrij, vos intelligo, peccatores exæcati, sustollite paulisper oculos, & videte quid res hic agatur, audite quid in vestrum hic emolumentum proferatur: Suggestur vobis, acclamatur, ingeminatur, post octoginta, aut ad summum centum annos, certo certius vobis esse moriendum. Vnde vates & rex de hominum vita vaticinatus ait, *Anni nostri sicut aranea meditantur: dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni: si autem in potentatibus octoginta anni, & amplius eorum labor & dolor.* Quamobrem, dum tempus est, arma induite, excubate sedulo, in omnem partem circumſpicite, nequid animæ vestræ resp. detrimenti capiat: neque enim in tam imminente & ingenti periculo, somno aut quieti indulgendum est. Somnolentiam in Petro Apostolorum Principe, suoque in terris Vicario Dominus castigauit, quod nimirum instante passione & morte, in vtramque aurem securus dormiret, dicens, *Simon non potuisti una hora vigiliare mecum?* quasi diceret: Quid mors inflat Petre & non excubas? mihi iamiam moriendum est, & tu suauiter

Tom. 4. Bess. Advent.

dormitas? Arguit & eandem somnolentiam Scriptura in Iona Propheta, quod scilicet in extremo discrimine constitutus, & vix duobus a leto remotus digitis, securus & rarus, in carina nauis, placide somnum carperet. & quibus omnibus inertia & desidia arguendi sunt, qui in imo nauis huiusce mundanae fundo, sine vlla anxietate, & sollicitudine suauiter dormiunt, de nullo minus quam de morte, quæ tergo tamen imminet, & cuius hora adeo incerta est, solliciti.

Rex aliquis cum intelligit sibi à quoquam Insignis subditorum tendi insidias, & varijs caput expositum esse discrimini, adeo vt nihil intentatum sicarius ille relicturus sit, quo cœptum ad exitum, vel clam vel palam, cicuta vel gladio, aut quacunque alia ratione deducat, corporis custodes duplicat, saluantes quoslibet suspectos habet, & ab omnibus accedentibus periculum sibi putat impendere. O cæcas hominum mentes! scias velim, O homo, qui à primordio creationis tuæ, totus vniuersi rex es ac Dominus ab ipso vitæ principio, inter omnes inimicos felicitati inuidentes, esse quatuordecim iuratisimos, quorum vnus quacunque tandem ratione, vel peste, vel morbo, vel alio quo alio casu fortuito aut violento, tibi necem & exitum inferat: Qui sunt hi quatuordecim dies & noctes totius hebdomadæ, septem nimirum dies, & septem noctes, quorum vnus tibi certissime vitam eripiet, quocunq; tandem artificio obuitaris.

Sed ignoramus futurusne sit dies, an vero nox, dies etiam Dominicus an Sabbatinus. An non igitur semper vigilandum est? an non omnes dies & noctes vitæ suspectos habere oportet, & semper timere, ne dies qui hodie illucescit, nos opprimat, & nostras cogitationes & sublimes conceptus in nihilum redigar? Hoc itaque vos cogitare velim, Auditores, ad quod ipse etiam Sapiens nos hortatur dicens: *Memorare nouisti. atua.* Quamobrem quod initio etiam dixi, vobiscum dispicite, quam incertum sit mortis tempus, quamque dubia eius hora, sed potius quiete & placide eam expectate, quotidie vos ad bene laudabiliterque moriendum disponentes: quam dispositionem diffusius iam deducam,

H cam,

eam, atq; ita ad secundum concionis membrum deuoluatur.

IV.
De præparatione ad mortem.

Si quid est, auditores, ad quod homo diligenter se quotidie ac nunquam non debet disponere, ipsa profecto mortis hora est, sedulo namque ei curandum ut post longam uitæ huius nauigationem feliciter ac sine naufragij periculo communem hunc portum, per quem in alteram uitam peruehitur, intrare valeat: omnis siquidem nostra fortuna, iustificatio scilicet, vel æterna damnatio, ab unico hoc puncto dependet. Seneca hoc animaduertit, nosque animaduertendo admonet, ut quotidie ad mortem nos præparemus, *Intertium est quæ loco mors expectet, itaque tu illam omni loco expecta:* nam quia mors adeo occulta est, eiusque aduentus adeo incertus, necessarium est, hominem ad eam se accurate disponere, quocumque illam loco expectare, semper velut in specula excubare, ne incautus ab illa opprimatur.

Dixit quidem olim Plinius, non minima felicitatis loco habendum esse, subita ac repentina morte hinc auferri, nullaque præuia mortis cogitatione aut apprehensione discedere. Iulianus quoque perfuga Christianitatis, ut refert in eius uita Marcellinus, cum occulto quodam ictu cælitus vibrato, nec opinatus exstingueretur, oculis ac manibus in cælum sublatis, immensas dijs gratias agebat, quod sine ullis torminibus, cruciatibus aut morbis hinc discederet, sed lætus ac festinus, ut qui velut è medijs negotiis ac quodammodo adhuc agens abriperetur. Iulius Cæsar, ut Plutarchus tradit, cum in senatu de optimo ac beatissimo mortis genere disceptaretur, in opinatam & inexpectatam optimam iudicauit. Istud quidem Ethnicorum fuit iudicium, qui verè religionis expertes erant, sed apud Christianos, quorum melius semper & sanius hac in re habitum est iudicium, ea mors & pessima & infelicitissima iudicatur: nam nihil est quod toties à Deo Ecclesia postulat, quam ut filios suos à subitanea & inexpectata morte tueatur. *A subitanea & improuisa morte, libera nos Domine.*

Ipsa uero scriptura sacra inter pœnas &

supplicia peccatis debita mortem repentinam enumerare consueuit. Hinc Iob Propheta de impio quodam tyranno loquens, tale de eo iudicium fert, *Auferetur spiritus oris sui.* id est, Morietur sanus, incolumis, bene valens, solus, & nihil minus quam de morte cogitans, & paucis ut dicam, morte subita & repentina, morte tyrannis propria, qui morbo rarissime, sed ut plurimum, morte violenta & cum sanguine ad generum Cereris descendunt. Eandem pœnam Psalmographus quibusdam temporis sui nefandis hominibus comminatus est: *Vos autem sicut homines mori-mini, & sicut unus de principibus cælitis,* id est, morte repentina, potius traditione quam morte naturali, ad imitationem regum, quos prius ad sepulchrum ferri uideamus, quam de morbo eorum sermo fuerit. Hinc in Psalmis legimus, *Non est respectus morti eorum.* Et Iob, *In puncto ad inferna descendunt* scilicet impij, qui morte repentina in hoc mundo puniuntur, & æterna in altero: sine ulla reflexione, contritione, confessione, sine ullo pœnitentiæ signo, morientes.

Iusti autem mortem semper præmeditantur & ante oculos habent, & ad eam velut ad speculum omnes animæ labes ac næuos examinant, examinatos eluunt, nihilque adeo horrent quam subito & improuide ex hac uita, sine ullo pœnitentiæ testimonio, abripi, uerba illa Iob usurpantes, *si repente interroget, quis respondit ei?* vel, si ad Hebraicos fontes reuocemus, *si rapuerit, quis respondit?* Id est, Quid si repentina morte nos hinc abripi contingeret, non præuia delictorum confessione, nõ obuenta peccatorum indulgentia, non reconciliata diuina iustitia, non dispositis conscientia negotijs, quid obsecro, respondebimus, quid in stricto illius iudicio in excusationem afferemus? Consultum est igitur, hoc præmeditari, & sibi dum tempus est prospicere, ac semper quodammodo excubias agere.

At dices, ad quid opus tot excubijs, quid necesse est assidue vigilare, aut ad mortem sese quotidie disponere? quasi uero hoc eam impediatur vel retardet? anne ideo venire omittere, quod nos eam præuidisse scierit?

hac-

hæcine ratione ab eius crudelitate immunes erimus? Non hoc est, Auditores, quod vigilare dico, sed rebus conscientia suæ prospicere, & animæ negotia in optimo statu constituere. Hæc enim mors aliam longe magis formidandam secum trahit, mortem scilicet sempiternam: atque adeo si prior illa nos imparatos, vitii immerfos inuenerit, secundam procul dubio experiemur, & in æternum peribimus; scriptum est enim: *Mors peccatorum*, id est, cum peccatis hinc decedendum, *peffima*, misera, deploranda, & vere infelix.

Mors lupi comparata. Lupus, referentibus rerum naturalium scriptoribus, si prior hominem viderit adeo nescio quanam occulta & arcana ratione, aerem inficit, ut vocem humanam intercludat, ita ut homo penitus loqui aut clamare nesciat, quod insinuat ex parte Poeta, dum ait: *Te Mari lupi videre priores*. Mors. Auditores, cruenta illa lupa est, de qua loquor, si enim illa prior nos occupet & inuadat, muros reddat, vocem qua ad Deum clamemus intercludit, omnemque diuinæ misericordiæ obtinendæ spem auferat! Eam igitur præuertere oportet, nosque quotidie ad eam subeundam disponere, atque hoc est, quod toties in Euangelio Dominus cõsuluit, dicens:

Matth. 24. *Esote parati, quia nescitis diem neque horam*; porro diuinum hocce consilium diuina etiam figura confirmabo.

Exod. 11. Voluit olim Deus, ut Israelitæ, antequam sub potenti manu eius Ægypto egredierentur, agnum Paschalem cum summa festinatione comederent, baculos scilicet manibus gestantes, & lactucas siluestres manducantes, ne fortasse ab Angelo exterminatore, qui magnam & crudelem per Ægypti angulos stragem edebat, neci darentur. Designauit hæc figura, esse nobis cum diligentia ac summa festinatione salutis nostræ negotium peragendum: baculus hic significat, semper nos vigilare & excubias agere debere, ne improuide occidamur: Lactucæ porro siluestres denotant, pœnitentiam quoque hic esse necessariam: atque hæc omnia cum summa festinatione esse deuoranda, ne exterminatricis, id est, mortis manu repente è medio auferamur, quæ per

omnes mundi plagas, varias & maxime merendas strages edit. Redemptor noster Christus hoc pacto glossam hanc visus est intellexisse, cum præcinctos nos esse iubet, & velut paratos ad iter illud in alterum mundum peragendum: *Sini lumbi vestri præcincti, & lucerna ardent in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*. Sed verba hæc metaphorice intelligenda sunt; nam præcingere lumbos, est velut vasa colligere, rerumque suarum facinam componere: faces illæ ardent, bona opera charitate flammantia designant: accurata autem hæc seruatorum expectatio, figura est diligentia qua se omnes ad mortis, quæ totius mundi domina est & regina, ut Apostolus ait, aduentum disponunt. *Rom. 5.*

Fœlix igitur ac ter beatus ille dicendus De memoria mortis & cogitatione saltem crudelitatem huius gradus. Megaræ anteuertit, assidue nempe eam in mente animoque habendo. Ita quoque sentit Ioannes Climacus, vir in huiusmodi negotiis versatissimus, & pietate in Deum præstans: *robatus quidem ille est, qui mortem diebus singulis expectat, sed ille sane sanctius, qui hanc horam singulis desiderat*. Sufficere hæc quidem possent ad mortis memoriam inducendam, nosque ipsos ad eam quotidie summa diligentia disponendos. Sed aliam adhuc figuram, variisque referam mysteriis in medium adducam.

Iussit olim Deus, ad primum tubæ clangorem omnes filios Israel circa Arcam Domini conglomeratione congregari: at si prolixior & concisos clangor increpisset, moueri castra & profectionem adornari. Diuerso hoc tubarum clangore ad oculum mortis præparationem designari puto: scilicet statim ut aliqua nos ægritudo inuadit, quæ est veluti tuba & buccina superuenturæ mortis, esse nobis ad Deum, qui vera fœderis arca est, recurrendum, omnia peccata coaceruanda, intentiones omnes congregandas, & in eius conspectu omnes cogitationes explicandas. Si vero clangor prolixior sit, si, inquam, morbus ingrauescit, signum est, castra debere moueri, profectionemque in

alterum mundū esse instituentem, mundum deserendum, conscientia negotia in tuto collocanda; nosq; ad iter longinquum accingendos. Necessaria est igitur diligens, & accurata sui ad mortem preparatio.

Simile.

Quicumque in aliam regionem profectio- nem instituunt, e qua nunquam amplius reuersuros se cogitant, aliud non somniant aut cogitatione volunt, quam iter illud suum, omnes idcirco facultates distrahunt, pecunie plurimum coacervant, nihilque aliud secum asportare conantur, quam quod in itinere non sit grauatuum, & quod in regione in quam secedere cogitant, magnæ utilitatis fore putant. Id ipsum nobis faciendum est, Christiani, qui in hoc mundo uerit viatores sumus, (omnes enim à Domino peregrinamur) quique singulis momentis expectamus, vt nos hinc mors abripiat, & in altero mundo sistat, e quo amplius non dabitur reuerti (*Spiritus scilicet vadens & non rediens*), atque ideo omnia quæ grauare queant, vendenda sunt, vt in Euangelio Dominus suauiter, *Vendite quæ possidetis, & date elemosinam: & facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum enim desiccat in caelis.* Assumendum quoque aurum & argentum gemmaeque pretiosæ, virtutes scilicet, & bona opera charitate signata, qua nulla melior & pretiosior moneta in illa prouincia haberi potest; vnde Apostolus: *Monetarum est leue tribulationis nostræ, æternam gloriam pendens operatur in nobis.* Diuitiæ porro huius sæculi, & affectiones mundanæ non sunt in illa regione nisi quisquiliæ, & velut nummi adulterini aut acciti. Sola virtutis, meritorum, bonorumque operum illic habetur ratio, solaque illa pretio sunt: quamobrem huiusmodi nobis merces, & quidem plurimæ, hic coacervandæ sunt, quas in alterum mundum transehamus, quibusque illic ditamur.

Exod. 2.

Iterum alia prodeat figura. Hebræi cum Ægypto egredierentur, vt terræ patribus promissa possessionem caperent, auro & argento, rebusque pretiosissimis, quas ab Ægyptiis mutuari erant, onusti, in terram Chanaan abierunt. Mystice hic docemur, nobis, cum tandem aliquando mundi huius

Ægypto egredi debeamus, virtutes plurimas, bona opera varia, & quidquid hic pretiosum est, quod in caelestem regionem, quæ patria nostra est, deseramus, esse coacervanda. Illi namque sunt thesauri & diuitiæ, quarum in regione caelesti vsus est, quæque illic plurimi sunt. Ita namque id ipsa veritas testata est: *Theaurizate autem vobis thesaurum in caelis, ubi neque erugo neque tinea demolitur: & ubi fures non effodiunt, neque furantur.*

Hac scilicet ratione ad mortem nos disponere oportet, merita plurima seminare, virtutes coacervare, bonorum operum merces congregare, vanitates fugere, & quidquid mundi est generosa quadam constantia despiciere. Nam quemadmodum qui ca- pitis supplicio afflicti sunt, nisi penitus desipiāt, omnem ridendi, ludendi, recreandi que occasionem subterfugiunt, honores & dignitates exolas habent, sed vnicam mortem quæ capiti superimminet, assidue ante oculos habent, & animo volunt, peccata præterita, vitamque priorem in mentem reuocant, deque vnius animæ salute anxij sunt & solliciti. Ita quoque nos gerere oportet, Auditores. Nos enim, non secus atque illi, iam inde ab utero matris, mortis sententiam nobiscum trahimus, quæ omni nos loco & hora, quandoque ei visum fuerit, potest inuadere. An non igitur ingens nostra stoliditas est ac vesania, interea dum ad mortem condemnari viuimus, & ad supplicium iam iam rapiendi sumus, in corporis huius ergastulo detenti, deliciis iocisque indulgere, honores & dignitates ambire, risu & gaudio dissuere? O stultitiam deplorandam, & helleboro prudentiæ curandam!

Non ita, non ita, Christiani, alia vos profecto ratione ad mortem disponere debetis, aliaque aduersus eandem arma sumenda sunt, nimirum animæ sordes eluendæ, peccatorum integra & sincera exomologesis facienda, animæ res in tuto collocandæ, & omnia danda opera, vt eadem assidue in mente habeatur, ne, dum venerit, inopinato nos obruat. Quot eheu! inopinato & subito ex hac vita abrepti ad tartara descenderunt,

derunt, quod mortem vix vnquam ante oculos habuissent, & ad eam subeundam minime se disposuissent. An non Sodomitæ cum Gomorthæis populisque circumjacentibus, nihil minus quam de morte & vltima hora cogitantes, sulphureo igne & fulgure suffocati, & diuina iustitiæ vltionem experti sunt? An non & Ægyptij de morte haudquam solliciti, ab eadem suere præoccupati, atque ad vnum omnes miserum in modum Maris rubri vorticibus absorpti interiit: Cæsus ille Euangelicus, an non etiam subita & repentina morte ex hac vita, nec opinatus abreptus fuit? Promittebat ille sibi annos Nestoreos, & vitam perenne duraturâ, & ecce, pro herum vices! eo ipso quo hoc concepit die, vitam simul & opes, ac quidquid earum habebat, & in quo spem collocabat, misere perdidit. Audiamus quomodo sibi blandiatur: *anima, habes multa bona reposita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare: at mors è contra vana hæc promissa eludens replicat: Stulte, & ac nocte animam tuam repetent à te. Plurimi quoque Reges & Principes improuisa morte subito hinc abrepti sunt. Testis sit in primis Balthasar potētissimus ille Babyloniorum Monarcha, qui medias inter epulas exstinctus est, atque inter gula irritamenta bolum feralem, quem non quærebat, inuenit. Holofernes quoque princeps militiæ Regis Assyriorum, in corde castrorum & in locotūtissimo constitutus, ab hac Parca præuentus fuit, & qui Bethulienfes ferro, & igne delere decreuerat, muliebri inglorius mucroni jugulum præbuit. Amnoni de familia & domo Dauid, mensæ accumbenti mors sicam loco exquisitissimi feruli apposuit, atque eum epulas funesto spectaculo cruentantem in alterum mundum transmisit, atque in æternum mensis, epulis & conuiujs coegit valedicere. Oictum minime præuisum, & telum inexpectatum & penitus inuitabile! Quare agite, Auditores, quotidie vos ad mortem, etiam antequam immineat, disponite.*

Idipsum porro fiat mature, & dum liberum tempus habetis, neque enim expectandum est, cum jam illa tergo & capiti quam

proxime instat, cū vltimus vitæ imminet articulus, & pallorē jam vultus induit, nolite imitari militem illum, quem Alexander velut ignauum & inertem castris submouit, hic enim arma poliebat, cum iam iam in aciem descendendum esset, & hostis in conspectu versaretur. At non ita vos velim agere, sed omnibus auctor sum, vt conscientiam sensim & quotidie poliat, virtutibus bonisque operibus exornetis, anima que rubiginem, dum tempus liberum conceditur, & facile id ipsum fieri potest, deficietis, neue expectetis, cum jâ inconditum mors armata descendit, & copias ad præliandum explicuit: esset n. periculum, ne summus ille dux Christus, è libro vitæ eradat, eque numero prædestinatorum deleat, eos, qui nunquam, aut saltem rarissime, arma spiritualia, (qualia sunt oratio, contritio de commissis, gemitus, suspiria, lacryma pro iisdem) nisi cum jam moriendum est, & aduerlum mortem, mundum ac diabolum certamen ineundum, tractant, vel in manus sumunt. Hæc quidem ex historiis profanis, sed jam vnum è sacris archiuis depromemus.

Pharao & Ægyptij cum Israelitas Ægypto egredientes iniequerentur, viderentque se iam iam aquis inuoluendos, cæpris desisterent, & vnde venerant retrogredi cupientes, dixerunt ad inuicem: *Fugiamus Israel: Dominus enim pugnat pro eis contra nos.* Sed serius, mors enim cum in foribus jam esset, prius reuerti noluit, quam regem cum vniuersis copijs ad inferos detrusisset: cum enim iam terga retrogressuri vertissent, *Occurrerunt aqua, & inuoluit eos Dominus in medijs fluctibus.* Mûdus hic, Christiani, verus Pharaonis typus est, & peccatores, copiarum Ægyptiarum, hinc namque dum conuersionem vitæ que emendationem in vltimum vitæ articulum differunt, & in eius fine ad Dominum conuerti, pœnitentiãq; agere conabuntur, verèdum profecto est, ne serius sit, & ne rubrum diuine iustitiæ mare eos furoris sui vidis absorptos ad inferna demergat. Quamobrem dauda est opera, vt, dum tempus habemus, ad mortem nos præparemus: in quam rem horribilam, sed veram proferam historiam.

Refert hanc Magnus Gregorius, quam dum vel animo voluo, horrore totus contremisco. Chrysoarius, qui vitæ semper fuerat profligatissima; ac varijs sese sceleribus coinquinarat: Cum ad vltimum vitæ articulum, iam venisset, quo exactissima summo iudici totius vitæ ratio reddenda est, & videret demones cateruatim irruere, lecto frequenter assistere, prædæque inhare, graui & tetra coepit sudore perfundi, horrore concuti, ac toto corpore cōtremiscere: adeo vt cum demonibus visus sit configere & altercari, & in has tandem voces lamentabili sono proruperit, *Inducias vsque mane, inducias vsque mane*, noctem hanc, vt pœnitentiam agam, concede Deus clementissime, duodecim adhuc horas ad compunctionem indulge. Sed in casum: hæc enim verba sæpius nequicquam ingeminans, nec vel vnus horæ spatium ad pœnitendum impetrans, nequissimum spiritum exhalauit. Ecce, qui tot dies, tot menses, tot annos ad pœnitendum concessos neglexerat, in vitæ termino ne quidem vnicam impetrate potuit horulam. Magno igitur & euidenti salutem suam exponit periculo, qui ad mortem se dum potest, minime disponit, at pœnitentiam de die in diem differt, & qui hac in re negligens est, nã ille demonstrat, esse se de numero reproborum, nec vllam æternæ salutis ei obtinendæ spem esse. Quod ita demonstro.

Greg. lib. 4.
dia. 6. 38.
S hom. 12.
Super Euang.

Leu. 6.

Inter cæteras, quas sibi, vt immundas, offerri volebat Deus aues, erat & cygnus, & quamobrem? est namque avis pulcherrima, & candore cum niue decertans, pennis ad hæc elegantibus vestita, concentum quoq; edens suauissimum. Fateor, sed non canit, nisi in senectute, & dum mortem sibi vicinam sentit. Quo edocemur, inter cæteros homines, qui toties in Sacris litteris auib; comparantur, dum nimirum dignitate & naturæ excellentia cæteris animalibus præstât, solos cygnos, (id est, qui quidem egregijs honorum, dignitatum, diuitiarumque pennis nitent, sed non nisi in morte & vitæ termino iucundissimum illud pœnitentiæ canticum concinunt, & vitæ emendationem, qui suauissimus concentus est, in decrepitam ætatem & mortis

tempus differunt) salutis suæ sæpenumero discrimen incurrere. Atq; ideo longe prius, ac tempore opportuno cantandum est, animusque quotidie ad mortem disponendus.

Quare agite, Auditores, cantate Domino canticum nouum, concinite Deo carmen illud suauissimum, symphoniam illam iucundissimam, prædulcem illam musicam pœnitentiæ, incipite illam jam à prima vitæ auro-
ra concinere, ne in obscuram mortis eam vesperam differte: nam quemadmodum auro-
ra Musis amica musicam excitat, auium, quas natura ad cantillandum & argutandum efformauit, linguas velut ligatas soluit, vesper vero, taciturnitatis amans, easdem cogit obmutescere, sic & in hac vita videmus accidere, ad harmoniam enim, quæ ex sineera vitæ emendatione composita est, decantandam, maxime propria semper vitæ auro-
ra indicata est, vesper vero & occiduus senectutis dies profus ineptus. Cætare igitur mane laudum carmina, quotidie vos ad mortem, ad funestum illum conflictum disponite, vigilate & excubate diligenter, videte ne improviso ab eadem opprimamini. Nihil quippe ad salutem consequendam hac cogitatione esse censuit Sapiens vtilius, aut ad beatitudinem obtinendam efficacius, dicēs: *Recordare neuis-* Eccl. 7.
simatua, & præsertim mortem, quamq; eius hora incerta sit, & ad eam te semper dispone, & in æternum non peccabis. At feliciter morieris, nec vnquam ab illa præoccupaberis. O felix recordatio, & memoria vere exoptanda!

Tu porro hanc nobis gratiam concede, Domine Iesu Christe, vt eadem in animis nostris memoria iugiter viuat, & in ferali mortis speculo nobis semper repræsentet, quam incerta eiusdem sit hora, & neminem eandem vnquam sine singulari Dei reuelatione cognitam habuisse: deinde eadem illa nos doceat, quamuis nihil eadem certius sit, nihil tamen eiusdem hora existere incertius: doceat, inquam, mortem esse velut cursorem velocissimum, latronem quoque expeditissimum, quæ noctu & interdiu, domi & in agro, in desertis & in vrbibus, in rusticorum tugurijs & regum palatijs omnia vastet, diripiat ac destruat, idque

que nulla non hora, nulla tamen temporis certitudine. Esse quoque eandem carnificem mille tormentis & artibus instructissimam, quæ omni loco, omni tempore, omni momento & nullo non mortis genere, occidat, interimat, trucidet. Viuat igitur, viuat inquam in nobis semper sancta hæc memoria, cæterarum porro rerum recordatio penitus intermoriatur, quo hanc horæ incertitudinem, vt par est, animo inculpamus ac vereamur; animo inculpantes ac verentes, diligenter sollicitiq; nos ad eandem, dum tempus opportunum habemus, & occasio comoda est, disponamus, idque per verum rerum mundanarum contemptum, nostram ipsorum abnegationem, sinceram ac diligentem vitæ emendationem, ac poenitentiam opportunam. Hæc scilicet est optima ad semel bene moriendum præparatio, quo corruptibilis vitæ huius formam amittentes, aliam quandam quæ æterna sit ac semper duratura, in anima efformemus, ipsam scilicet æternam beatitudinem, quod nobis omnes sanctissimæ Trinitatis personæ concedere dignentur, Amen.

FERIA SEXTA.

DE IIS, QUÆ IN MORTE EVENIRE SOLENT.

Partitio.

- I. Quod mors sit horribilissima.
- II De meribundi corporis doloribus.
- III. Exempla in idem.
- IV. De tentationibus animæ à Satana.
- V. De Damonum horribilitate ac violentia.

Memorare novissima tua, & imprimis quidquid in suprema illa hora accidere consuevit, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

Imperterritus ille ac magnanimus rex Israel Saul, cum olim defuncti cuiusdam

ab inferis redeuntis vmbra[m] conspexisset, quæ instantem ei & filijs mortem denuntiabat, dicens, *Cras tu Eslij tui mecum eris: sed Es. 1. Reg. 27. castra Israel tradit Dominus in manus Philistin;* tanto timore percussus fuit; vt, repentinam illam ex hac vita discessionem, fortunæ varietatem, regni ac rerum omnium amissionem, omnia denique quæ tristi illa mortis hora euentura sunt, sibi proponendo, confestim emissis viribus, pallore vultum occupate corde & corpore tremens, in terram corruerit. Ex hac repentina regis consternatione discat homines, nihil in hac vita reperiri, quod nos magis percellere ac terrere debeat, quam supremam illam mortis horam: horam dico, post quam alia nulla restat, quæq; sola præ omnibus horis merito pertimescenda sit: horam, in qua mille tentationibus anima concutitur, mille corpus torminibus excruciat, oculis mille spectra metum & formidinis incutientia offeruntur, horam, in qua cuncta sexcentis membra doloribus & cruciatibus diuexantur. Latius hæc omnia hodierna conuisione deducenda sunt: Intellectum tu modo illumina illustrationis tuæ radio sanctissime Spiritus, tuque pro Ecclesiaste intercede Virgo sacratissima nostri apud Unigenitum tuum patrociniū suscipiendo: Tuum igitur unanimis imploramus auxilium, tibiq; flexis genibus recitamus.

AUE MARIA.

Salomon mortalium sapientissimus ac doctissimus, inque rebus naturalibus quam qui maxime versatus, cum ex professo de tremenda mortis hora loqueretur, nihil eadem in mundo esse putauit horribilius, aut quod maiorem homini terrorem, metum ac formidinem incutiat, quam horreni illius confictus qui tunc subeundus est, meditationem. Hinc ipse non minus etiam trepidans, alloquitur mortem, *O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis, & sub vmbra diuitiarum suauiter apri-*

Post notabile hoc sapientissimi Regis apophthegma, Gregorius Magnus aliud non

I.

Eccles. 43.

mino-